

Joan Ferrerós

A la ratlla del Terraprim empordanès, una línia de pobles discretíssims i polsosos abans d'asfaltar els carrers, de terra magra avui progressivament abandonada, han fet la viu-viu al llarg dels segles; aquests aspres, regats només amb la suor de les generacions que els espedregaren i els llauraren, des de fa un parell de dècades van retornant a la indolent natura d'on foren desforestats, amb el ritme incert però ineluctable que va marcant cada pagès quan deixa el rem. Ordis, Creixell, Ermedàs, Pontós, Arenys d'Empordà, Palau de Santa Eulàlia, Vilaür, Sant Mori... Garrigàs també: és el meu poble, i lloc que reconec com a amè perquè és un dels fragments que puc identificar d'entre la resta de la meva -cada un sap amb què compta- particular trencadissa edènica. Però fins i tot aquesta classe de pèrdues tenen una dimensió social -si no, què estariem fent!- que permet compartir-les: la raó per la qual Garrigàs meresqué que li fos dedicada la sardana del títol és que, quan al segle XVI traslladaren el poble del peu del romànic de Sant Miquel, el col·locaren poc lluny, al caire de l'esglaó geològic, i encara en un punt accentuat pel turonet que l'havia de sostenir. La vista és magnífica i -hem d'aprofitar-ho- passà per alt al senyor Pla quan exaltà les meravelles visuals alt-empordaneses del castell de Figueres, o de les elevacions entre Peralada i Garriguella. Garrigàs disposa de 180 graus oberts entre Figueres i la mitra del Bisbe Mort al Montgrí; l'angle d'observació és, sobretot des que als seixanta arrencaren totes les oliveres, terral, humà i modest, lluny del picat sobirà de Sant Salvador de Roda. Els elements de la capital nova, de la capital vella -Castelló-, de l'Albera i el colofó de Roses que -des de Garrigàs- es fon a cap Norfeu, de la plana que es dilueix en la costa rasa, dels pobles i dels masos, des del meu poble semblen mobiliari domèstic, res a veure amb cap classe de verticalitat presumptuosa.

I bé: vet ací que em van portar a escola als tres anys i m'hi vaig estar fins als tretze; recordo el primer i l'últim dia que vaig passar en aquell edifici racionalista que semblava erigit per algú amb el desig que, quan les criatures alcessin la vista del quadern de cal·ligrafia o de les enciclopèdies de 1r, 2n o 3r grau -les que ara venen en facsímil-, poguessin contemplar o si més no -tampoc no s'ha de demanar tant a les criatures- distreure's, encantar-se amb l'esplèndid panorama. I així va ser que moltes estones de l'horari escolar dels dies feiners de durant deu anys, indolentment se'm devia anar imprimint al magí aquest retall d'orografia, per a mi molt més que un paisatge i molt més que inoblidable: sense saber-ho se'm convertí en el patró bàsic, en el prisma, filtre o mirall mitjançant el qual prendria la mida, contrastaria, avaluaria els escenaris que la vida ens va posant al davant.

L'Empordà